

Industrie 4.0: opportuniteit voor industrie of vloek voor personeel?

‘Keuze tussen automatisering of arbeiders is valse keuze’

Nu nieuwe technologieën steeds meer de bovenhand nemen in de industrie-sector, rijst de vraag wat de gevolgen zullen zijn voor de werkgelegenheid. Voor het ACV is het duidelijk: ‘Enkel bedrijven die ook investeren in menselijk kapitaal, hebben een goede toekomst voor zich.’

De Belgische industriesector kreeg het de voorbije jaren zwaar te verduren. Heel wat bedrijven sloten de deuren, andere herstructureerden. En daardoor gingen al duizenden jobs verloren. ‘Die achteruitgang begon al in de jaren ‘90’, legt Monique Ramioul, hoofd van de onderzoeksgroep Arbeid en Organisatie aan het HIVA (Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving aan de KU Leuven) uit. ‘Toen verdwenen heel wat jobs in de maakindustrie door de oprukkende automatisering. En sindsdien hebben ook de globalisering en delokalisering, productiviteitsstijging en de verdere digitalisering van de industrie heel wat jobs gekost.’

Om naar al die veranderingen en vernieuwingen in de sector te verwijzen, wordt de term ‘industrie 4.0’ gebruikt. Professor Ramioul: ‘Industriebedrijven willen op grote schaal gepersonaliseerde producten kunnen maken. De huidige massaproductie met fabrieksbanden laat weinig ruimte voor variatie in het eindproduct. Door volop te investeren in digitalisering en automatisering, en informatie over klanten nauwgezet op te volgen en te gebruiken, wil de industrie massaal producten maken op maat van elke klant. Dat is industrie 4.0.’

Technologie of personeel?

Dat industriebedrijven ernaar streven sneller, goedkoper en beter te produceren heeft veel te maken met de concurrentie van goedkope producten uit het buitenland. Door te investeren in nieuwe technologie hopen ze hun competitief voordeel te behouden. ‘Belgische bedrijven moeten voorlopers blijven in de transitie naar industrie 4.0’, zegt William Van Erdegheem, voorzitter van ACV-CSC METEA. ‘Maar het volstaat niet om enkel geld te stoppen in nieuwe computers. Bedrijven moeten ook aandacht hebben voor hun werknemers. Want hoewel industrie 4.0 grote kansen biedt voor de sector, gaat ze ook gepaard met grote sociale uitdagingen.’

Een van die uitdagingen is de polarisering van de werkvloer. ‘Door al die nieuwe technologie bestaat het risico dat er in de toekomst vooral jobs zullen bijkomen die ofwel zeer veel ofwel zeer weinig vaardigheden vereisen’, zegt William Van Erdegheem. ‘De *cobots* (collaboratieve robots) zijn daar een mooi voorbeeld van. Die nieuwe robots werken zij aan zij met de werknemer. Ze nemen de technische taken over, werknemers moeten enkel nog het controlescherm in de gaten houden. Technisch geschoolde arbeiders vallen er

tussenuit of moeten jobs doen waar ze hun vaardigheden niet bij kunnen gebruiken. De jobinhoud voor wie geen hoger diploma behaalde, dreigt dus aanzienlijk te verarmen. Dat moeten we vermijden. Robots moeten ten dienste staan van de werknemer, en niet omgekeerd. Daarom is het ontzettend belangrijk om werknemers voortdurend bij te scholen.’

Het ACV vreest ook voor een verhoging van de werkdruk, meer flexibiliteit en buitensporige controles op de prestaties van werknemers. William Van Erdegheem: ‘Computers kunnen alles voortdurend in de gaten houden. Werkgevers kunnen tot maanden na datum nagaan wanneer en hoelang een machine niet werd bediend. Met andere woorden: wanneer een werknemer tijdelijk niet op zijn post stond. Iemand die een sanitaire stop inlaste of een collega bijstond, kan in theorie maanden later nog ter verantwoording worden geroepen. Zulke scenario's moeten we echt vermijden.’

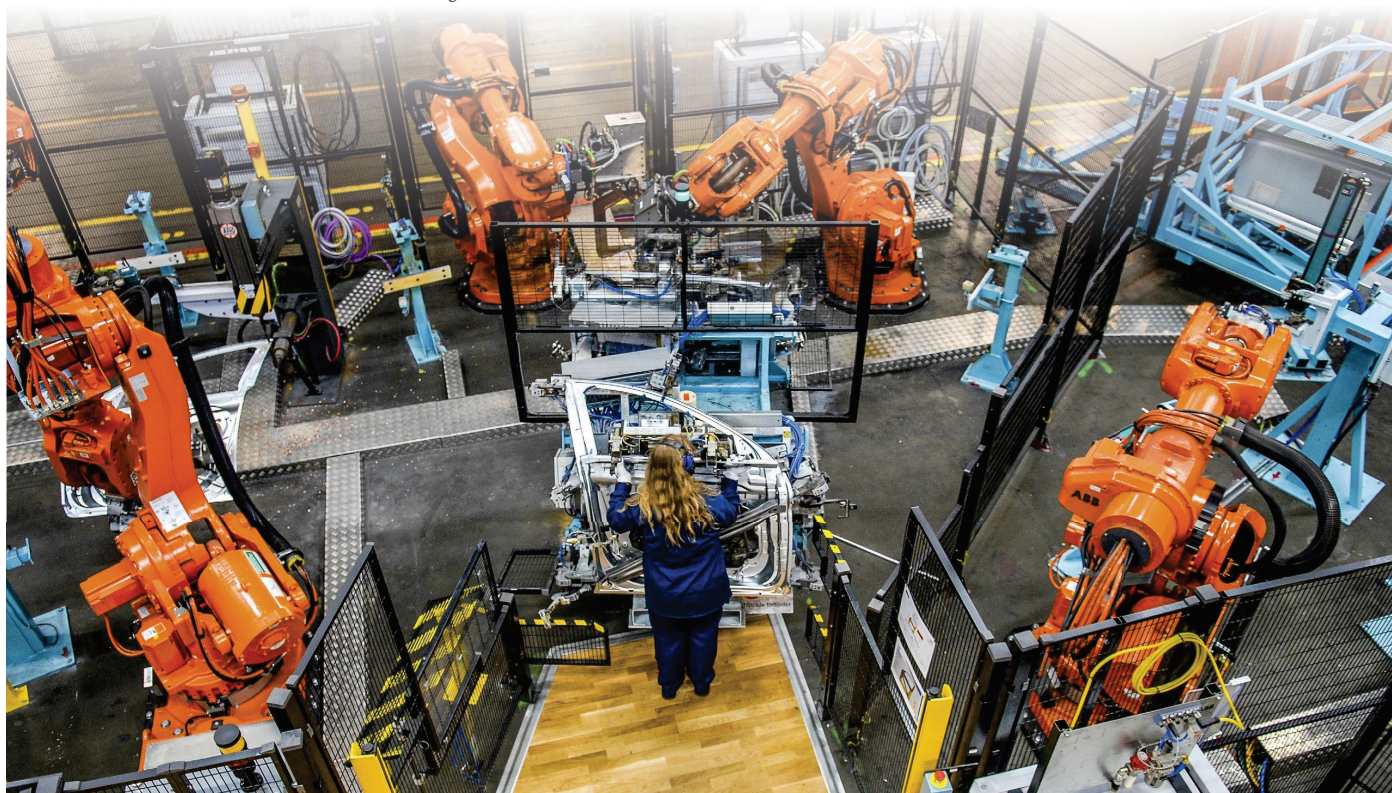
Fabrieken van de toekomst

Volgens professor Ramioul is er meer nodig dan digitalisering en automatisering om de stap te zetten naar industrie 4.0. ‘Bedrijven moeten werk maken van een geïntegreerde aanpak. Naast de centralisering van het productieproces bij computers is er ook nood aan meer samenwerking met toeleveranciers, en aan zelfsturende teams van werknemers. Steeds meer ingenieurs beseffen dat ook. Want al wil men alles zo

snel mogelijk volledig automatiseren, toch blijven ook computers fouten maken. Daarom hebben bedrijven nog altijd goed opgeleide, autonome werknemers nodig. En dat vergt investeringen in de vorming van je personeel.’

Het ACV pleit voor een gelijkaardige aanpak. ‘Werknemers moeten centraal blijven staan’, zegt Katleen Parijs van de dienst Onderneming, die meewerkt aan het SSWIFT-project (Samen sleutelen aan werknemersinspraak in fabrieken van de toekomst). ‘Met SSWIFT willen we ervoor zorgen dat industrie 4.0 niet enkel een verhaal is van overheden, bedrijven en academici, maar ook van werknemers. De bedoeling is om onze afgevaardigden te begeleiden bij de omschakeling naar industrie 4.0. Daarvoor zullen we in de toekomst gespecialiseerde SSWIFT-coaches inzetten. Die gaan met afgevaardigden in gesprek en leren hen hoe ze invloed kunnen uitoefenen op de beslissingen van hun werkgever. We zetten ook in op eigen deskundigheid, door kennis en ervaringen met elkaar uit te wisselen of opleidingen te organiseren. Zo willen we zelf mee bepalen hoe werkgevers omgaan met industrie 4.0. Wij zijn ervan overtuigd dat bedrijven die investeren in menselijk kapitaal en het belang van goede arbeiders erkennen, veel beter zullen presteren dan wie blind vertrouwen heeft in computers.’

Jelgher Wandels

▶ ‘Robots zullen in de toekomst nog meer technische taken overnemen van arbeiders, die enkel nog weinig gewaardeerde restarbeid zullen mogen doen’, zegt ACV-CSC METEA.